

Småskaligt och
lokalt producerad sedan 1993.

Pris 75 kr inkl. moms

På Österlen

Ditt kulturmagasin från Österlen · Nr 1 2013 · Årgång 20

Välkommen
VÅREN

GUDRUN
SCHYMAN

PELLE
KIPPEL

Följ med på:
FJÄRILS-
SAFARI

VÅRENS
NYA BÖCKER

BORRBY
BOKBY

Kalendarie om
några av vårens
spännande
aktiviteter
sid 23

Aktuell under konstrundan:

EMIMA KARP LUNDSTRÖM

I ett samtal med Fredrik Strömberg, om att välja, sid 10

Samtal om...

...att välja och att välja bort

Att välja eller inte välja, det är frågan. Emma Karp Lundström och Fredric Strömberg - två som ställts inför omvälvande livsval - är första paret ut i denna artikelserie där vi sammanför två österlenprofiler som får mötas i ett samtal runt ett ämne. Denna gång handlar samtalet om val vi gör i livet - ett ämne som väl angår oss alla.

Text: Susanna Widlundb Foto: Frida Jönsson

VI SITTER I EMMA Karp Lundströms ateljé i Brantevik. Utanför fönstret singlar snöflingorna ovanligt stilla rakt ner mot marken och landar i den lilla trädgården som skiljer ateljén från det ståtliga boningshuset. Vi har samlats för att prata om valen vi gör i livet.

Emma inleder. Hon pratar om sin uppväxt i Gislöv. Om de båda föräldrarna som var konstnärer, något som på den tiden sågs med ett ganska stort mått av misstänksamhet. Det var suspekt, helt enkelt. Och hon pratar om känslan av utanförskap, främlingskap och ensamhet som smög sig på. I byn fanns inga jämnåriga och Emma hade inga syskon.

- När skoltiden var över ville jag

bara bort härifrån, så långt bort som möjligt, så fort som möjligt, berättar Emma.

Hon valde att börja studera trädgård och konst i Malmö och så småningom vidare till konststudier i Köpenhamn. Emma trivdes i den danska huvudstaden och ville egentligen fortsätta sina studier i Danmark men istället blev det, nästan mot hennes vilja, Grafikskolan i Malmö och vidare till Konsthögskolan i Stockholm. Där kom hon så småningom in som ordinarie elev.

- Men vid det laget hade jag hunnit bli tio år äldre än alla de andra eleverna. Det sporrade mig egentligen ännu mer. Jag kände att jag var tvungen att bevisa att jag

”Känslan jag hade var att det egentligen var först då jag började andas på riktigt.”

kunde och att grafik faktiskt också var konst, vilket inte alla tyckte då, i början på 1990-talet.

Men arbetet med kemikalier, tungmetaller och lösningsmedel, som ingår i en grafikers vardag, hade helt förstört Emmas kropp. Hon hade blivit förgiftad. Så istället för att börja jobba som konstnär, efter mer än tio års utbildning och med en masterexamen i fri konst vid Kungliga Konsthögskolan, sökte Emma ett jobb som guide vid Grafikens Hus i Mariefred.

- Jag såg det som en möjlighet att på något sätt få jobba med grafik.

Jobbet som guide utvecklades efter hand och Emma blev så småningom internationell coordinator.

Men Emma närde nu också tankar

och drömmar om att ta sig hem igen. Pappa Helge började bli till åren och Emma ville ha mer tid med honom.

- Vi hade så mycket gemensamt. Och jobbet på Grafikens Hus påminde mycket om det vi hade gjort och senare också skulle göra tillsammans. Jag var spindeln i nätet, och det fungerade väldigt bra. Jag började praktisera med pappa och vidareutbildade mig samtidigt i bland annat trädgård och hälsa i Alnarp.

- I och med flytten hem la sig konsten också definitivt på hyllan. Jag var vettskrämd för att jobba med den, eftersom jag hade blivit så sjuk. Men trädgårdsintresset blev aldrig samma kall som konsten hade varit.

Emma försöker förklara den där kän-

slan som konsten ger, när det fungerar.

- När jag var 26 år började jag med konsten på allvar. Känslan jag hade var att det egentligen var först då jag började andas på riktigt. Och samma känsla har jag nu fått tillbaka igen, efter alla dessa år.

Samtidigt konstaterar Emma att konsten är kompromisslös. Den kräver henne totalt. Det går inte att hålla på med en massa annat. Fullständig disciplin är det som gäller. Och det har hon egentligen inte insett förrän nu. Ett tag flydde hon till allt möjligt annat; möten, kurser och föredrag.

- Det kan vara bra för egot, men med ett sådant liv fungerar inte konsten. Det har jag äntligen lärt mig.

Fredric – den borne byråkraten?

Fredric har en annan bakgrund. Barndomen tänker han tillbaka på som ljus och glad. De första åren tillbringade han i Skillinge, några år i Simrishamn och från fem års ålder var det Kivik som gällde. Redan när han var elva år tog han politisk ställning. Då var det MUF som lockade, av olika skäl, men framför allt var det EU-frågan som engagerade. Han blev ordförande, både i ungdomsförbundet och i elevrådet. Via värnplikten i Karlskrona och Värnpliktsrådet i Stockholm, kom Fredric så småningom till Göteborg för att studera statskunskap vid universitetet. Här var det inte längre moderaterna som lockade.

– För mig är politiken en process. Allt är föränderligt, och jag tror inte att man är född till antingen det ena eller det andra. När jag då kom till Göteborg startade också min politiska process om. Det starka partiet i Göteborg var socialdemokraterna med Göran Johansson i spetsen, och min magkänsla sade mig att det var här jag ville satsa. Det blev några väldigt spännande och givande år i Göteborg.

Tillbaka i Simrishamn fortsatte han politiskt med det socialdemokratiska arbetet. Men här fanns en annan stark man, Staffan Ivarsson, företrädare för folkpartiet. Och i folkpartiet fanns också den ideologiska debatt, som Fredric saknade hos socialdemokraterna i Simrishamn.

– Därför blev det självklart för

FREDRIC STRÖMBERG

FÖDD: 1980 i Simrishamn

UPPVÄXT: Skillinge, Simrishamn, Kivik

UTBILDNING: statsvetenskap vid Göteborgs universitet

FAMILJ: sambon Hanna och de två barnen Ebba och Maximilian

BOSTAD: hus på Vårgatan i Simrishamn

UTMANING: älskar att laga mat, provar gärna något nytt och spännande och anses vara grymt duktig.

”*Visst går det att ångra sina val men det är inte meningsfullt. Min grundinställning är att se framåt.*”

mig att jag skulle in i folkpartiet.

Men vägen har inte varit helt spikrak. Fredric lider av en kronisk njursjukdom. Den har tvingat honom till en hel del val i livet. Det var under tiden i Göteborg som läget blev akut. Han hamnade på Sahlgrenska sjukhuset och efter flera veckors behandling och utredning fick han

medicin och livet verkade ändå ordna sig ganska bra. Och med 25 procent kvar av njurfunktionen var det inte aktuellt med transplantation, just då. Men förra året, hösten 2012, var läget ett annat. Då blev det operation och time out från både jobb och politik.

– Hur formas vi av våra val?

FREDRIC: Det är valen som är livet. EMMA: Alla valen vi gör är livets generator. Att sitta kvar i maktlöshet och hämmande situation eller relationer är det sämsta valet. Att inte göra val är det allra mest livsfientliga, i synnerhet mot oss själva. De felaktiga valen kan också vara ett steg i rätt riktning. Man kan alltid välja, vi har alltid ett val.

FREDRIC: Men att inte välja är egentligen också ett val. Och det är många som gör det valet. EMMA: Ofta leder det till att man lägger över valen på någon annan, vilket i sin tur bara skapar bitterhet och negativa tankar. Det gäller att inse att det i slutändan ändå bara är jag som kan hjälpa mig själv.

FREDRIC: En negativ grundinställning gör också att du får ett sämre utgångsläge, till exempel inom vården, vilket jag har sett med egna ögon.

EMMA: De små vardagsvalen är ofta de livsviktiga.

– Hur går man vidare efter svåra val?

EMMA: Vi är födda med en enorm styrka och livsvilja som finns i allt

levande. En fantastisk livskraft. Det är fascinerande.

FREDRIC: Det roliga, glada och positiva är absolut det som vinner i längden. Medan det negativa och bittra bara blir destruktivt. Det gäller nog att försöka att ha en i grunden positiv inställning till det mesta.

– Ångra sina val? De svåra livsvalen?

FREDRIC: Visst går det att ångra sina val men det är inte meningsfullt. Min grundinställning är att se framåt. Att älta det gamla är egentligen meningslöst. FREDRIC: Ett svårt val var när vi bestämde oss för att skaffa barn. Är jag mogen för detta, vad händer med planerna i livet, frågade jag mig. För mig var det också viktigt när på året barnen skulle födas. Som tur var blev det som jag ville.

EMMA: För mig var det konstvalet som var det svåra i livet. Gång på gång har jag frågat mig hur jag kunde göra de här svåra och tunga valen, men jag har insett att jag helt enkelt var tvungen. Jag hade inget val. Jag visste att jag skulle bli konstnär. Och jag skulle ha den bästa utbildningen.

– Vem vet vad som är bra eller dåligt?

Emma berättar en historia för oss. Den handlar om en man som går till en vis man för att få ledning i livet. Det den vise mannen säger är bara ”Vem vet vad som är bra eller dåligt?”

– Och så är det ofta här i livet,

EMMA KARP LUNDSTRÖM

FÖDD: 1961 i Simrishamn

UPPVÄXT: i Gislöv utanför Simrishamn

UTBILDNING: trädgårdsmästare, trädgårdsterapeut och konstnär

FAMILJ: sambon Tomas och hundarna Inga och Tyra

BOSTAD: i Brantevik

UTMANING: att anlägga trädgårdar i Spanien. Där snuddar temperaturen ofta vid 40 grader, vilket ger oanade möjligheter, till exempel två skördar av vissa grönsaker. Dessutom finns ett väldigt spännande växtsortiment.

”*Gång på gång har jag frågat mig hur jag kunde göra de här svåra och tunga valen.*”

konstaterar Emma. Det som från början ser ut som något negativt kan efter ett tag bli till något positivt.

– Ibland kan det också vara på andra hållet, så klart.

FREDRIC: Att bli arbetslös, till exempel, kan ju vara en katastrof, men samtidigt kanske det är vägen till något nytt och mer givande.

EMMA: Äppeltavlorna, för min del, var de första fem åren jag gjorde dem själv, egentligen min enda länk till konsten. Men det var också ett riktigt eldprov varje gång de skulle göras. Huvudet ville men systemet var helt emot. Att tavlorna sedan på sätt och vis också blev en länk tillbaka till konsten, var ju inget som jag från början hade tänkt mig. Äppeltavlorna var ju inte mitt konstval och inte ”min konst”. Men valet att fortsätta att göra dem och att göra dem i pappas anda är ändå helt och hållet mitt. Och för varje år som går blir nog tavlorna mer och mer på mitt sätt. Och det känns också helt rätt och riktigt.

”*Gift dig, och du kommer att ångra dig. Gift dig inte, och du kommer att ångra dig*”

Många är det som har brottats med valen vi gör i livet. Citatet ovan kommer från den danske filosofen Sören Kierkegaard och ger en illustration till hur svårt det kan vara att välja. För Kierkegaard var valen av en grundläggande betydelse i livet. Bara genom att välja kan en människa bli sig själv, menade han. Filosofen gjorde också något av ett ödesval när han som ung valde att bryta förlovningen med sin älskade Regine, ett val som kom att gå som en röd tråd genom hela hans filosofi. Så visst har valen vi gör en stor betydelse för våra liv eller – som Emma och Fredric säger – valen är livet och de är livsviktiga.